

Večina prispevkov navaja uporabljeno literaturo. Vsega skupaj je zajetih 145 referenc, od tega 107 kitajskih del in 38 tujih, v glavnem pisanih v angleškem, izjemo ma tudi v francoskem in nemškem jeziku. Med referencami ni nobenega jugoslovan skega dela, kar je po eni strani razumljivo, saj naši raziskovalci ne delajo v tropskem krasu.

Carsologica sinica ni le zbornik znanstvenih razprav in strokovnih prispevkov, kot je npr. naša Acta carsologica, temveč je deloma tudi revialnega značaja. Običaj no izhaja dvakrat letno, objavlja tudi krajša poročila (o kitajsko-britanski speleološki odpravi) in vesti (Srečanje mednarodne hidrogeološke asociacije v Guilinu, Simpozij o človekovem vplivu na kras v Postojni).

Tako sem skušal na kratko predstaviti zadnje številke zbornika Carsologica sinica. Po eni strani bi bilo bolje seznaniti bralce s posameznimi dosežki oziroma vsebino posameznih prispevkov, po drugi strani pa se mi zdi za začetek pomembnejše zbornik sploh predstaviti, saj je pri nas redek in malo znan.

Andrej Kranjc

Dellanoj, J. – J., R. Maire, J. Nicod: Karsts del Alpes Occidentales, du Jura Méridional et de Provence (Kras Zahodnih Alp, južne Jure in Provanse). ERA 282 CNRS, Institut de Géographie d'Aix-en-Provence, AFK in FFS, 1 : 500.000, 1984

Karta je pravzaprav geomorfološka, čeprav tega (iz previdnosti?) besedilo nikjer ne omenja. Iziti bi morala kot priloga v reviji Karstologia 3 (1984), v številki, posve čeni alpskemu krasu, a se je tisk zaradi tehničnih težav zavlekel za več kot eno leto. Tiskana je v večbarvnem tisku, uporabljenih je sedem barv, kar daje precejšnje možnosti različnih znakov oziroma njihovega prekrivanja. Osnovne poteze karte predstavljajo hidrografska mreža, obale, jezera in večni sneg oziroma led, vse v modri barvi, kar v legendi niti ni posebej označeno.

Vsebina karte (legenda) je razdeljena na pet skupin: tektonika (v črni barvi), litologija in strukturne oblike (rjavo), kraške oblike (rdeče), ledeniške oblike, glacialni in nivalni kras (vijoličasto), površinska hidrologija, podzemeljska hidrologija in obalne oblike (vse v modri). Med kraškimi oblikami je s posebno barvo (zeleno) označen lehnjak. Barve pravzaprav ne označujejo dosledno posamezne skupine, ampak so ponekod kombinirane zaradi boljše preglednosti (ponor ima v rdeči znak za brezno vrisano modro puščico, znaki za oblike glacialnega in nivalnega krasa so v vijoličasti in rdeči barvi). Legenda obsega vsega skupaj 80 znakov.

Litološko so podrobno predstavljene karbonatne kamnine (masivni apnenec, plastoviti apnenec, menjavanje apnenca in laporja, apnenčeve luske, dolomit, sadra), ostale le okvirno (peščenjak, granit, pesek, prod in grušč). Tako optično dobro izstopa osrednji alpski pas iz granitov, dobro so vidna vsa karbonatna ozemlja, ostale ploskve so prazne, kar po eni strani moti, po drugi pa prispeva k boljši preglednosti.

Za kraške oblike je uporabljenih največ znakov – dvajset. Deloma predstavljajo »ploskovne« oblike (polja škrapelj, polja vrtač), deloma »točkovne« (brezno, jama, naravni most). Od večjih površinskih oblik so predstavljena kraška polja (zaprti in odprti), zatrepne doline, udornice in uvale. Polja so na karti relativno slabo opazna, vendar je vprašanje, ali je temu kriv znak ali merilo (redka, majhna in slabo izražena polja). Poleg znaka za jamo ali brezno sta pri večjih objektih s številko navedeni tudi dolžina oziroma globina, tako da tudi kraško podzemlje oziroma »podzemeljski potencial« prispevata k boljši predstavi o značilnosti krasa.

Med glacialno in nivalno kraškimi oblikami so navedeni glacialno kraška kočna

(krnica), ledenica oziroma snežnica, podi in »lašti«, kraške »roches moutonnées« in vrtače v morenskem gradivu. Od površinske hidrografije so najpomembnejši kraški izviri, razdeljeni po pretoku, tako da največji med njimi (Fontaine de Vaucluse) človeka takoj zbedejo v oči. Veliko jih je opremljenih s številko – povprečnim pretokom. Tudi znakov za obalne oblike je malo: klif, klif z morsko jamo, »calanque« (draga) in podmorski kras.

Ker je karta precej »zračna«, vzdrži tudi veliko imen – krajev, pogorij, vrhov, topografskih imen in tudi imen za jame ter izvire. Kljub temu karta nikakor ne vzbuja videza prenatrpanosti. Morda je prvi vtis celo ta, da je karta nekoliko prazna, oziroma da »točkavnost« prevladuje nad »ploskovnostjo«. Morda tudi jakosti temnih in svetlih barv nista uravnovečeni in temne (tektonika, kraški izviri) malo preveč izstopajo.

Ta pomanjkljivost, če temu sploh lahko rečem tako, je odpravljena z manjšo karto – vložkom (ki pa je brez merila), ki prikazuje morfoklimatske tipe krasa. Po nadmorski legi je kras razdeljen na pet etaž (od visokogorskega ledeniškega do mediteranskega), posamezna etaža pa je razdeljena na tipe, od dva do štiri (gorski kras je npr. razdeljen na kras v gozdu, kras na glacialnih oblikah, kras s šotišči in periglacialni kras). Tako je v Zahodnih Alpah, južni Juri in Provansi vsega skupaj 18 morfoklimatskih tipov krasa. Na kartici je s številkami prikazana tudi jakost korozije (»ablacija«) na posameznih delih krasa. Je v mejah od 17 – 160 mm/tisočletje.

Francozi, gre za posebno skupino, ki jo vodi profesor Nicod, imajo že precej izkušenj z geomorfološkim kartiranjem krasa, vendar je to prva karta krasa, izdelana in objavljena v tako velikem merilu. Tudi ta ni popolnoma v skladu z normami in legendo mednarodne geomorfološke karte, kar je dokaz več, da ta za prikazovanje krasa ne ustreza povsem. Težko je reči, ali je prikazani način boljši ali slabši, ker nimamo primerjave. Pač pa bo to mogoče, takoj ko bo izšla geomorfološka karta Slovenije, oziroma ko bo izdelana geomorfološka karta dinarskega krasa. Zaradi zasnove je pričujoča karta bolj krasoslovna in speleološka kot pa geomorfološka in skuša prikazati kras kot trodimenzionalni pojav in ne le kot poseben tip površja.

Andrej Kranjc

World Patterns of Modern Urban Change, Essays in Honor of Chancy D. Harris, Ed. by M.P. Conzen, The University of Chicago, Research Paper No 217 – 218, Chicago, 1986.

Zbornik razprav o sodobnih urbanizacijskih spremembah po svetu je nastal ob upokojitvi profesorja Ch. D. Harrisa, dolgoletnega vodje geografskega oddelka na čikaški univerzi. Profesor Harris je svetovno znan po svojih urbanogeografskih študijah, bibliografijah in geografskih prikazih Sovjetske zveze. Geografski oddelek je uspešno vodil 25 let in je zatorej razumljivo, da so se mu njegovi najožji sodelavci skušali oddolžiti s posebnim znanstvenim posvetilom – zbornikom razprav. K sodelovanju so povabili vrsto najbolj znanih geografskih raziskovalcev urbanizacije in mest nasploh, predvsem iz vrst njegovih sovrstnikov in kolegov. Skušali so dobiti poročevalce za vse pglavitne svetovne regije, kar jim je v glavnem uspelo z izjemo arabskega sveta, Avstralije in Sovjetske zveze (o slednji poroča Američan T. Shabad). Tako referirajo o zahodnoevropski urbanizaciji M. J. Wise, J. Beaujeu-Garnier in P. Schöller, o vzhodnoevropski K. Dziewoński in T. Shabad, o jugovzhodnoevropski E. W. Hoffman, indijski R.P.B. Singh in R.L. Singh, o urbanizaciji v jugovzhodni Aziji N.S. Ginsburg, na Kitajskem (dejansko o preobrazbi starega Pekinga) Hou Ren-Zhi, Japonskem S. Kiuchi, v subsaharski Afriki A.L. Mabogunje, Argentini H. Wilhelmy, Braziliji S. Faissol, Mehiki M.T. Gutiérrez de Mc Gregor in v Severni Ameriki H.M. Mayer.